

Paweł Pelc

Kancelaria Radcy Prawnego Pawła Pelca

ORCID: 0000-0002-5007-568X

pawel.pelc@gmail.com

Rearm Europe Plan/Readiness 2030 – szanse i zagrożenia dla polskiego przemysłu zbrojeniowego

Streszczenie

Wojna na Ukrainie i związane z nią doświadczenia dotyczące zarówno wykorzystania nowych technologii (w tym dronów i przeciwdziałania dronom), jak i dotychczasowego uzbrojenia, skali używanej amunicji (w tym artyleryjskiej) i broni raketowej (w tym systemów przeciwlotniczych i przeciwraketowych), a także zagrożenie rosyjskim ekspansjonizmem i osłabieniem poziomu postrzegania dotychczasowego zaangażowania Stanów Zjednoczonych Ameryki w zapewnienie bezpieczeństwa Europie doprowadziły organy Unii Europejskiej do podjęcia wielu inicjatyw legislacyjnych mających być odpowiedzią na te wyzwania i doświadczenia. Najnowszą z nich jest inicjatywa ReArm Europe przemianowania wkrótce po jej ogłoszeniu na Readiness 2030 (Gotowość 2030) zakładająca większą centralizację i niezależność UE w dokonywaniu zakupów uzbrojenia przez państwa członkowskie i dla nich. Zakłada się, że zakupy finansowane ze środków UE muszą być w określonej, bardzo wysokiej części produkowane z komponentów wytworzonych na obszarze państw członkowskich UE. Działania wykluczające lub ograniczające udział zamówień i komponentów uzbrojenia spoza UE ze względu na aktualną strukturę i zdolności polskiego przemysłu zbrojeniowego oraz źródła pochodzenia transferu technologii do tego przemysłu mogą stanowić istotne ryzyko dalszego ograniczenia możliwości polskiego przemysłu obronnego oraz dokonywania w jego zakładach zakupów na potrzeby polskich sił zbrojnych.

Słowa kluczowe:

ReArm Europe, Gotowość 2030, przemysł zbrojeniowy, przemysł obronny, Unia Europejska, Agencja Uzbrojenia

Rearm Europe Plan/Readiness 2030 (Gotowość 2030)

Komisja Europejska ogłosiła w marcu 2025 roku nowy plan ReArm Europe¹, wkrótce jednak pod wpływem krytyki premierów dużych państw Europy Południowej (Włoch i Hiszpanii) uzupełniła tę nazwę terminem Readiness 2030 (Gotowość 2030), który to termin ma docelowo zastąpić pierwotny ReArm Europe². Pod nową nazwą 21 marca 2025 roku został opublikowany „White Paper for European Defence – Readiness 2030”³ (tzw. biała księga w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030⁴). Wcześniej, 19 marca 2025 roku Komisja Europejska opublikowała dokument zatytułowany „Communication from the Commission Accommodating increased defence expenditure within the Stability and Growth Pact”⁵ oraz projekt zatytułowany „Proposal for a Council Regulation establishing the Security Action for Europe (SAFE) through the reinforcement of European defence industry Instrument”⁶.

- 1 A. Tidey, *Von der Leyen pitches ‚€800bn’ defence package ahead of EU leaders’ summit*, 4.03.2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/03/04/von-der-leyen-pitches-800bn-defence-package-ahead-of-eu-leaders-summit> [dostęp: 22.04.2025]; Ł. Maślanka, *Szczyt Rady Europejskiej: „tak” dla wzmacniania zdolności wojskowych, impas w sprawie Ukrainy*, 7 marca 2025, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-03-07/szczyt-rady-europejskiej-tak-dla-wzmacniania-zdolnosci-wojskowych> [dostęp: 8.05.2025]; *Komisja przedstawia białą księgę w sprawie obronności europejskiej i planu ReArm Europe/Gotowość 2030*, Bruksela, 19 marca 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/pl/ip_25_793/IP_25_793_PL.pdf [dostęp: 8.05.2025].
- 2 J. Liboreiro, *The new term, „Readiness 2030”, is a direct response to the complaints voiced by Giorgia Meloni and Pedro Sánchez in recent days*, 21.03.2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/03/21/brussels-confirms-rearm-europe-rebrand-after-backlash-from-italy-and-spain> [dostęp: 22.04.2025].
- 3 *Wspólna Biała księga w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025JC0120> [dostęp: 8.05.2025].
- 4 Por. Ł. Maślanka, *Biała księga: nowe inicjatywy UE na rzecz obronności europejskiej*, 27.03.2025, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-03-27/biala-ksiega-nowe-inicjatywy-ue-na-rzecz-obronnosc-europejskiej> [dostęp: 8.05.2025].
- 5 *Communication from the Commission Accommodating increased defence expenditure within the Stability and Growth Pact*, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/a57304ce-1a98-4a2c-aed5-36485884f1a0_en [dostęp: 7.05.2025].
- 6 *Proposal for a Council Regulation establishing the Security Action for Europe (SAFE) through the reinforcement of European defence industry Instrument*, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/6d6f889c-e58d-4caa-8f3b-8b93154fe206_en?filename=SAFE%20Regulation.pdf [dostęp: 7.05.2025].

Omawiając te dwa ostatnie dokumenty, stwierdzono, że „Filary planu Re-Arm Europe/Readiness 2030 mają na celu wykorzystanie wszystkich natychmiast dostępnych narzędzi w celu uruchomienia do 800 mld EURO na inwestycje w obronność, które opierają się na następujących elementach:

- uwolnienie możliwości wykorzystania środków publicznych w dziedzinie obronności na szczeblu krajowym,

- nowy specjalny instrument działań na rzecz bezpieczeństwa w Europie – SAFE – w celu realizacji pilnych i masowych inwestycji w obronność poprzez wspólne zamówienia,

- wykorzystanie środków EBI i mobilizacja kapitału prywatnego poprzez przyspieszenie Unii Oszczędności i Inwestycji.

- działania na rzecz bezpieczeństwa w Europie – SAFE to nowy instrument finansowy UE, który zapewni państwom członkowskim pożyczki w wysokości do 150 mld EUR zabezpieczone przez budżet UE. Pomoże to państwom członkowskim zwiększyć ich zdolności obronne dzięki wspólnym zamówieniom.

Wspólne zamówienia zapewnią interoperacyjność sił zbrojnych państw członkowskich i przewidywalność europejskiego przemysłu obronnego, obniżą koszty i stworzą efekt skali konieczny do wzmocnienia europejskiej bazy przemysłu obronnego. Ma to podstawowe znaczenie zarówno dla konkurencyjności, jak i gotowości europejskiego przemysłu obronnego”⁷.

Komisja Europejska zaproponowała możliwość odstępiania od reguł fiskalnych w związku z wydatkami na obronność do 1,5% PKB przez 4 lata, począwszy od roku 2025 (z uwzględnieniem zamówień dokonanych w tym okresie, nawet jeżeli ich realizacja nastąpi po jego upływie). Uwzględniany ma być wzrost wydatków na obronność w stosunku do poziomu wydatków z 2021 roku, a więc ostatniego roku przed rosyjską inwazją na Ukrainę z lutego 2022 roku. Polska jest jednym z krajów, który złożył do Komisji Europejskiej stosowny wniosek o skorzystanie z tej klauzuli wyjścia⁸.

7 *Questions and answers on ReArm Europe Plan/Readiness 2030*, 19 marca 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/qanda_25_790/QANDA_25_790_EN.pdf [dostęp: 7.05.2025].

8 W. Kozioł, *Polska z wnioskiem do KE o wyjście z reguł wydatkowych*, 30.04.2025, <https://defence24.pl/przemysl/polska-z-wnioskiem-do-ke-o-wyjscie-z-regul-wydatkowych> [dostęp: 8.05.2025].

Security Action for Europe (SAFE)

Zaproponowany przez Komisję Europejską program SAFE ma umożliwić skredytowanie inwestycji obronnych, które mają pozwolić na zwiększenie możliwości obronnych w najważniejszych dziedzinach zidentyfikowanych przez Radę w celu zwiększenia możliwości produkcyjnych europejskiego przemysłu obronnego, rozwój nowych produktów obronnych i ulepszanie już istniejących. Za najważniejsze uznano: rozwój zdolności obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej, systemów artyleryjskich, pocisków raketowych i amunicji, dronów i systemów antydronowych, ochrony infrastruktury krytycznej, ochrony aktywów kosmicznych, cyber, sztucznej inteligencji i systemów broni elektronicznych oraz mobilności zbrojnej. Komisja Europejska argumentuje, że wspólne procedury zamówieniowe przyniosą korzyści państwom członkowskim, umożliwią im redukcje kosztów, większą efektywność zakupów obronnych i interoperacyjność ich sił zbrojnych. Dodatkowo ma to umożliwić zapewnienie przez państwa członkowskie uzbrojenia na potrzeby Ukrainy.

Mechanizmy wspólnotowego długu (art. 122 Traktatu o funkcjonowaniu UE⁹) są oparte na wcześniejszych doświadczeniach związanych z finansowaniem działań po epidemii COVID-19 (Polska nie ma w tym zakresie dobrych doświadczeń, w szczególności w związku z uznaniowym zastosowaniem przez Komisję Europejską oceny przestrzegania praworządności przez Polskę w celu zablokowania wypłat w okresie sprawowania w Polsce rządu przez obóz polityczny nienależący do głównego kręgu sił politycznych sprawujących kontrolę w organach UE).

9 Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii, Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej, podpisany w Atenach w dniu 16 kwietnia 2003 r., Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864.

Przygotowany przez Komisję Europejską projekt nakłada na państwa członkowskie obowiązek przeprowadzania wspólnych zamówień – co do zasady – od nie będących pod kontrolą państw trzecich lub podmiotów z państw trzecich podmiotów mających siedzibę na obszarze UE lub członków EFTA należących do EEA albo Ukrainy i prowadzących produkcję na tym obszarze oraz produktów zawierających elementy pochodzące z tych państw o co najmniej 65% wartości produktu. Ponadto produkty nie mogą być objęte ograniczeniami pochodzącymi od państw trzecich, a jeżeli nie można ich wyeliminować, to dostawca powinien być obowiązany do zastąpienia ich nieobjętymi restrykcjami komponentami pochodzącymi z UE. Zgodnie z projektem Komisja Europejska powinna przydzielić kwoty pożyczek państwom członkowskim, których dotyczy stosowanie zasad równego traktowania, solidarności, proporcjonalności i przejrzystości, w szczególności jeżeli suma wnioskowanych kwot pożyczki przekracza całkowitą maksymalną kwotę pomocy finansowej dostępnej w ramach instrumentu SAFE. Pożyczki powinny być podzielone między państwa członkowskie, które o nie wnioskują, zgodnie z zasadami równego traktowania, solidarności, proporcjonalności i przejrzystości. Trzej najwięksi beneficjenci pożyczek powinni otrzymać nie więcej niż 60% kwoty maksymalnej objętej programem. Wspólne procedury mogą też potencjalnie uwzględniać państwa kandydujące do UE oraz państwa, z którymi UE zawarła umowy o bezpieczeństwie i partnerstwie obronnym.

Jednym z proponowanych przez Komisję Europejską warunków dostępu do programu SAFE przez państwo członkowskie ma być zapewnienie interoperacyjności i wymienialności w całej Unii Europejskiej.

Konstrukcja ta oznaczałaby, że państwa członkowskie *de facto* gwarantowałyby spłatę zobowiązań zaciągniętych przez Komisję Europejską w imieniu Unii Europejskiej na sfinansowanie programu, nie miałyby zaś żadnej pewności, że otrzymają środki ani w jakiej wysokości. Środki pochodzące z programu będą przydzielane państwom członkowskim w formie pożyczek na maksymalnie 45 lat, zatem ostatecznie będą podlegać zwrotowi, jeżeli dane państwo członkowskie je otrzyma. W praktyce z finansowania są wyłączone wcześniej zawarte kontrakty z producentami z państw trzecich. Jednocześnie wymóg, żeby 65% wartości produktu stanowiły elementy, których koszty poniesiono na obszarze UE lub członków EFTA należących do EEA albo Ukrainy, w praktyce wyłącza produkty, których istotną część stanowią komponenty z państw trzecich, wyłączenie ograniczeń w wykorzystaniu sprzętu w praktyce

też wyłącza produkcję opartą na licencjach z państw trzecich lub krytycznych komponentach z takich państw (bez względu na ich wartość), gdyż praktyką rynkową są ograniczenia w stosowaniu lub użyciu produktów zawierających *know-how* lub komponenty wysokiej technologii pochodzące z państw trzecich.

Państwa członkowskie chcące skorzystać z programu będą obowiązane także do przedstawienia planów inwestycyjnych europejskiego przemysłu obronnego. Plany powinny uwzględniać, o ile jest to właściwe, także synergie z analogicznymi planami innych państw członkowskich, a także ułatwienia dostępu do rynku obronnego małych i średnich przedsiębiorstw, średnich podmiotów i nowych podmiotów na rynku obronnym. Oceny i decyzje Komisji Europejskiej związane z planami i wnioskami poszczególnych państw członkowskich w praktyce będą uznaniowe, o ile będą spełniały opisane wcześniej zasady.

Wspólna Biała księga w sprawie obronności europejskiej – Gotowość 2030

„White Paper for European Defence – Readiness 2030” zawiera założenia do planu ReArm Europe. Jego autorzy stwierdzają, że wspólne zamówienia są najefektywniejszą metodą pozyskania dużych ilości produktów zużywalnych takich, jak: amunicja, pociski raketowe i drony, a jednocześnie są one ważne dla realizacji dużo bardziej skomplikowanych projektów obronnych. Wskazano w nim także, że na wniosek państw członkowskich Komisja Europejska może działać jako podmiot dokonujący zcentralizowanych zakupów w imieniu państw członkowskich. Komisja Europejska przewidziała także podjęcie niezwłocznych działań w celu przygotowania do czerwca 2025 roku propozycji tzw. Defence Omnibus Simplification, która miałaby na celu usunięcie przynajmniej części barier dla przemysłu obronnego stworzonych głównie przez regulacje unijne, w tym w dostępie do finansowania ograniczanego przez uregulowania ESG. W dokumencie tym wskazano także na nadmierne rozdrobnienie przemysłu obronnego w państwach członkowskich, w tym w szczególności występujących w tej strukturze dominujących w poszczególnych krajach podmiotów dostarczających swoje produkty obronne przede wszystkim na rynek danego kraju członkowskiego. W związku z tym jednym z deklarowanych celów jest budowa prawdziwego rynku na obszarze Unii

Europejskiej dla uzbrojenia. W związku z tym autorzy raportu wskazują na konieczność agregacji zamówień na poziomie UE poprzez wspólne zamówienia na dużą skalę. Tworzenie tego rynku ma w ich zamyśle przyspieszyć transgraniczną współpracę podmiotów przemysłu obronnego, a także przejęcia i połączenia oraz tworzenie start-upów.

W celu zapewnienia źródeł finansowania przemysłu obronnego na terenie państw członkowskich UE autorzy raportu proponują m.in. skorzystanie z opisanego wcześniej nowego instrumentu finansowego SAFE, a także opisanej wcześniej możliwości nieuwzględniania części wydatków obronnych w limitach fiskalnych wynikających z paktu stabilności i rozwoju (tzw. National Escape Clause, czyli klauzula wyjścia), umożliwienie wykorzystania środków związanych z innymi politykami UE na cele obronności, wykorzystanie środków finansowych będących w dyspozycji Europejskiego Banku Inwestycyjnego, wykorzystanie środków prywatnych (oszczędności gospodarstw domowych poprzez zachęty do przekierowania ich z depozytów na inwestycje, m.in. w przedsiębiorstwa zbrojeniowe w UE zgodnie z propozycją Unii Oszczędności i Inwestycji¹⁰).

Polski przemysł zbrojeniowy

Dotychczasowe doświadczenia z programami na poziomie UE dotyczącymi finansowania zakupów obronnych są bardzo negatywne. Łukasz Maślanka wskazuje, że we wcześniejszym programie dotyczącym produkcji amunicji (ASAP)¹¹ z 500 mln EUR na Polskę alokowano jedynie 2 mln EUR. Równie negatywne doświadczenia miała Polska także z programem EDIP¹².

10 Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Central Bank, the European Economic and Social Committee and the Committee Of The Regions: Savings and Investments Union A Strategy to Foster Citizens' Wealth and Economic Competitiveness in the EU, 19.03.2025, https://finance.ec.europa.eu/document/download/13085856-09c8-4040-918e-890a1ed7dbf2_en?filename=250319-communication-savings-investments-union_en.pdf&prefLang=pl [dostęp: 8.05.2025].

11 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1525 z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie wspierania produkcji amunicji (ASAP), Dz.Urz. UE 2023, L. 185/7.

12 Ł. Maślanka, *The Patchwork Defence Union. Shifts in the EU's Security Policy Following the Russian Invasion of Ukraine*, Warszawa 2025, s. 40.

Według Witolda Lewandowskiego i Piotra Fonroberta „Każde państwo o określonych aspiracjach i zdolnościach technologicznych, dbające o własne bezpieczeństwo, opiera produkcję obronną w pierwszej kolejności o własne przedsiębiorstwa i rodzime rozwiązania”¹³. Ich zdaniem „Realizowana w minionym dwudziestoleciu sprzedaż części majątku krajowego przemysłu spowodowała ograniczenie możliwości technologicznych naszego kraju. Aby się rozwijać, Polska musi mieć własne nowoczesne rozwiązania technologiczne oraz systematycznie budować swoje kompetencje produkcyjne”¹⁴. Autorzy ci stwierdzają: „Jedną w cech charakterystycznych dla krajów posiadających aspiracje do określania się mianem silnych i suwerennych, są projekty o charakterze narodowym, z maksymalnym wykorzystaniem własnego potencjału”¹⁵. W tym kontekście regulacyjnym zaproponowanym przez Komisję Europejską należy przeanalizować sytuację polskiego przemysłu obronnego. Istotnie odbiły się na nim, negatywnie, przemiany ustrojowe w Polsce. Według Andrzeja Żebrowskiego „W Polsce początek przemian ustrojowych to systematyczne ograniczanie wydatków na obronność, co dotyczyło także budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej (w tym jego części przeznaczonej na zakup uzbrojenia). Wydatki budżetowe resortu uległy obniżeniu o ok. 60%, zmieniła się jego struktura i udział wydatków na zakup uzbrojenia i sprzętu uległ znacznemu zmniejszeniu”¹⁶. W wyniku tej sytuacji polski przemysł obronny utracił np. zdolność do produkcji czołgów¹⁷. Zdaniem Waldemara Skrzypczaka i Pawła Luzaka na sytuację przemysłu obronnego w Polsce wpłynęło m.in. załamanie współpracy w ramach byłego Układu Warszawskiego, redukcja liczebności sił zbrojnych, co w konsekwencji doprowadziło do poważnego kryzysu sektora, szczególnie widocznego w latach 90.

13 W. Lewandowski, P. Fonrobert, *Polski przemysł obronny – ambicje i perspektywy*, „Problemy Techniki Uzbrojenia” 2021, t. 158, nr 3–4, s. 115.

14 Ibidem, s. 118.

15 Ibidem, s. 127.

16 A. Żebrowski, *Zagrożenia i bezpieczeństwo przemysłu zbrojeniowego u progu XXI wieku (wybrane aspekty)*, [w:] *Przemysł zbrojeniowy. Tendencje, perspektywy, uwarunkowania, innowacje*, red. R. Kopeć, Kraków 2016, s. 25.

17 P.L. Wilczyński, *Geografia europejskiego przemysłu motoryzacyjnego w branży zbrojeniowej*, [w:] ibidem, s. 153.

poprzedniego stulecia¹⁸. Jednym z pomysłów na poprawę jego sytuacji była jego konsolidacja i utworzenie Polskiej Grupy Zbrojeniowej¹⁹. Piotr L. Wilczyński wskazuje jednoznacznie na małą konkurencyjność polskiego przemysłu zbrojeniowego na rynku europejskim, a jako jej przyczyny podaje m.in.: słabą kondycję gospodarczą państwa, układy polityczne oraz niezharmonizowanie przepisów prawnych²⁰. Istotnym problemem dla polskiego przemysłu obronnego jest także lokowanie znacznej części zamówień zbrojeniowych nie w polskich podmiotach, lecz u dostawców zagranicznych²¹. Inwestycje państwowe oraz prywatne w nowe technologie, a także rozbudowę mocy produkcyjnych w celu sprostania zwiększonym wydatkom na obronność ze strony polskich sił zbrojnych w związku z realizowanymi programami modernizacji, a także transfer technologii (w tym w ramach umów z dostawcami zagranicznymi) były traktowane jako czynniki znacząco poprawiające sytuację polskiego przemysłu zbrojeniowego. Ich uzupełnieniem miałyby być także eksport produktów polskiego przemysłu zbrojeniowego²². Dla polskiego przemysłu obronnego szczególnie niekorzystne może być przekierowanie zamówień do innych dostawców, w sytuacji niemożności sfinansowania zamówień ze źródeł europejskich, gdyż w praktyce uniemożliwi to eksport do krajów finansujących swoje zamówienia z tych źródeł, a z drugiej strony postawi polskich dysponentów środków przed dylematem, czy zrezygnować z europejskich źródeł finansowania czy z zakupów u polskich producentów uzbrojenia.

- 18 W. Skrzypczak, P. Luzak, *Miejsce, rola i zadania polskiego przemysłu obronnego w systemie bezpieczeństwa państwa*, „Przegląd Strategiczny” 2014, nr 7, s. 468.
- 19 P. Pochyły, *Wpływ konsolidacji polskiego przemysłu zbrojeniowego na bezpieczeństwo Polski i potencjał w polityce zagranicznej*, [w:] *Przemysł zbrojeniowy. Tendencje...*, s. 177–189.
- 20 P.L. Wilczyński, *Geografia przemysłu zbrojeniowego Europy*, Kraków 2019, s. 51.
- 21 R. Polak, *Miejsce i rola narodowego przemysłu zbrojeniowego w systemie obronnym państwa w świetle doświadczeń i wyzwań XXI wieku*, „Inżynieria Bezpieczeństwa Obiektów Antropogenicznych” 2015, nr 1, s. 29–36.
- 22 *Jaka przyszłość czeka branżę zbrojeniową w Polsce?*, 15 września 2024, <https://zbiam.pl/jaka-przyszlosc-czeka-branze-zbrojeniowa-w-polsce/> [dostęp: 12.05.2025]; A. Świderkowski, *Mesko przyspiesza inwestycje. Podano kluczową datę*, <https://defence24.pl/przemysl/mesko-przyspiesza-inwestycje-podano-kluczowa-date> [dostęp: 12.05.2025].

Zagrożenia dla polskiego przemysłu zbrojeniowego związane z projektami procedowanymi przez organy UE

Przykładem takich restrykcji jest kwestia wymogu, żeby przynajmniej 70% komponentów uzbrojenia będącego przedmiotem zakupów ze środków europejskich było wytworzone w Unii Europejskiej (co byłoby kryterium nawet bardziej restrykcyjnym niż w przypadku proponowanego przez KE zgodnie z opisanym wcześniej projektem SAFE, w którym wymóg ten określono już na i tak wysokim poziomie 65%). Kwestia ta była przedmiotem dyskusji w Parlamencie Europejskim nad Europejskim Programem na rzecz Przemysłu Obronnego (EDIP). W Podkomisji Bezpieczeństwa i Obrony (SEDE) oraz Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) 24 kwietnia 2025 roku w toku prac nad przygotowanym przez Komisję Europejską projektem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego oraz ramy środków w celu zapewnienia terminowej dostępności i dostaw produktów związanych z obronnością (EDIP)²³ przegłosowano taki wymóg, nie zważając na kontrargumenty polskich eurodeputowanych²⁴. Przyjęcie takiego kryterium w innych zamówieniach finansowych ze środków unijnych, w tym wspólnych zamówień, w praktyce wykluczałoby polskich producentów, gdyż wiele ich produktów zawiera komponenty pochodzące spoza UE stanowiące ponad 30% ich wartości. Dotyczy to zarówno takich produktów, które już są od dłuższego czasu produkowane po ich polonizacji, jak i tych, które dopiero są wprowadzane do produkcji we współpracy z przemysłem spoza UE (np. z dostawcami koreańskimi), których proces polonizacji dopiero się rozpoczyna, w tym technologii pozyskanych w ramach tzw. offsetu, gdyż w Polsce obecnie polski przemysł

23 Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego oraz ramy środków w celu zapewnienia terminowej dostępności i dostaw produktów związanych z obronnością („EDIP”), Bruksela, 5 marca 2024 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024PC0150> [dostęp: 12.05.2025].

24 *Polski przemysł bez pieniędzy z UE?*, 25.04.2025, <https://defence24.pl/przemysl/polski-przemysl-bez-pieniedzy-z-ue> [dostęp: 12.05.2025].

obronny nie dysponuje technologiami i zdolnościami do produkcji istotnych komponentów uzbrojenia²⁵.

W efekcie wspólne zamówienia unijne lub zamówienia finansowane z programów unijnych – ze względu na obecną sytuację zakładów polskiego przemysłu zbrojeniowego, asortyment jego produktów oraz konsekwencje utraty wielu zdolności w okresie transformacji po upadku komunizmu i przejścia ze struktur Układu Warszawskiego do struktur NATO – mogą być określone w taki sposób, że będą w praktyce niedostępne dla produktów dostarczanych przez polski przemysł zbrojeniowy. W efekcie Agencja Uzbrojenia odpowiadająca za dostawy sprzętu dla polskich sił zbrojnych²⁶ będzie musiała stanąć przed dylematem, czy dokonywać zamówień w polskich zakładach przemysłu obronnego mimo utraty możliwości skorzystania z finansowania unijnego czy wybierać produkty innych dostawców z państw Unii Europejskiej, co w praktyce faworyzowałoby przede wszystkim przemysł zbrojeniowy Francji i Niemiec. Do jej zadań należy prowadzenie analiz rynku dotyczących możliwości pozyskiwania sprzętu wojskowego i usług na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz realizacja procesu pozyskiwania sprzętu wojskowego i usług wraz z przygotowaniem i prowadzeniem robót budowlanych ściśle powiązanych z tym sprzętem wojskowym, a także wypełnianie zadań związanych z dokonywaniem zamówień realizowanych na zasadzie współpracy z innymi państwami oraz zadań pełnomocnika ds. zamówień w rozumieniu przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2418 z 18 października 2023 roku w sprawie ustanowienia instrumentu na rzecz

- 25 Ibidem; W. Kubik, *Mnóstwo nowych czołgów K2 dla Polski. Wyciekły szczegóły tajnej umowy*, 11 marca 2025, <https://forsal.pl/kraj/bezpieczenstwo/artykuly/9754931,m-nostwo-nowych-czolgow-k2-dla-polski-wyciekly-szczegoly-tajnej-umowy.html> [dostęp: 12.05.2025]; W. Kaleta, *Koreańskie uzbrojenie napływa do Polski. Ta umowa budzi duże emocje. Agencja Uzbrojenia uspokaja*, 27 listopada 2024, <https://www.wnp.pl/bezpieczenstwo/koreanskie-uzbrojenie-naplywa-do-polski-ta-umowa-budzi-duze-emocje-agencja-uzbrojenia-uspokaja,891785.html> [dostęp: 12.05.2025]; M. Karwowski, *PGZ walczy o polonizację czołgów K2*, 3 lipca 2024, <https://biznesalert.pl/pgz-hyundai-rotem-czolgi-k2-polonizacja-partnerstwo-strategiczne-bezpieczenstwo/> [dostęp: 12.05.2025]; J. Aleksandrowicz, *Czy Polska jest gotowa na transfer koreańskiej technologii wojskowej? (Rozmowa)*, 11 kwietnia 2024, <https://biznesalert.pl/korea-k2-transfer-technologie-zbrojeniowka-bezpieczenstwo/> [dostęp: 12.05.2025].
- 26 Por. Zarządzenie Nr 74/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie Agencji Uzbrojenia, Dz. Urz. MON 2021, poz. 252.

wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (EDIRPA)²⁷. Rozporządzenie to przewiduje, że pełnomocnik ds. zamówień jest powoływany przez poszczególne państwa członkowskie w celu przeprowadzenia zamówień wykonywanych na zasadzie współpracy w ich imieniu.

Dodatkowym problemem w tych zamówieniach może być brak spójności z wcześniejszymi i obecnymi zamówieniami i powiązaniem kooperacyjnymi z państwami spoza Unii Europejskiej, biorąc pod uwagę zwłaszcza skalę zakupów i transferu technologii w ostatnich latach od producentów ze Stanów Zjednoczonych Ameryki i z Korei Południowej. Jednocześnie dotychczasowe próby dokonywania zamówień lub współpracy z dostawcami z krajów Unii Europejskiej nie zawsze kończyły się pozytywnie lub przynosiły oczekiwane rezultaty, czego przykładem może być niedokonany ostatecznie zakup śmigłowców Caracal od francuskiego dostawcy czy problemy i opóźnienia z modernizacją czołgów Leopard we współpracy z przemysłem niemieckim²⁸.

Zakończenie i wnioski

Należy zwrócić uwagę na ewidentne lekceważenie przez organy Unii Europejskiej potrzeb peryferyjnych i mniejszych państw UE, zwłaszcza tzw. nowych członków UE (czego przykładem mogą być przywołane wcześniej decyzje dotyczące udziału komponentów wyprodukowanych w krajach UE w kwalifikującym się do finansowania ze środków UE uzbrojeniu), do których zalicza się Polska, i ich koncentracji na realizacji interesów największych państw członkowskich, a zwłaszcza Niemiec i Francji, które mają mocno rozwinięte przemysły zbrojeniowe.

27 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2418 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie ustanowienia instrumentu na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (EDIRPA), Dz. Urz. UE 2023, L 2418.

28 J. Palowski, *Znamy szczegóły zbrojeniowych konsultacji Polski i Niemiec. Ekspert: jednoznacznie negatywna ocena*, 3.07.2024, <https://defence24.pl/przemysl/znamy-szczegoly-zbrojeniowych-konsultacji-polski-i-niemiec-ekspert-jednoznacznie-negatywna-ocena> [dostęp: 12.05.2025]; *Polska nie kupi śmigłowców Caracal od Francuzów. Rząd zerwał negocjacje*, 4.10.2016, <https://www.tysol.pl/a1061-polska-nie-kupi-smiglowcow-caracal-od-francuzow-rzad-zerwal-negocjacje> [dostęp: 12.05.2025].

W tym kontekście szczególnie niebezpieczne mogą być także już wcześniej wyrażane przez Komisję Europejską intencje, żeby znacząco zwiększyć skalę zamówień uzbrojenia dokonywanych na zasadzie współpracy i osiągnięcia poziomu co najmniej 40% tych zamówień do 2030 roku, a także zwiększenia poziomu zakupów uzbrojenia w państwach członkowskich UE do co najmniej 50% do 2030 roku i 60% do roku 2035²⁹.

W efekcie Polska powinna w toku dalszych prac nad proponowanymi przez organy Unii Europejskiej projektami podjąć daleko idące starania w celu ograniczenia rozwiązań nadmiernie centralizujących oraz uwspólniających proces zakupu uzbrojenia, a także ograniczających udział komponentów niewytworzonych w państwach członkowskich UE. Ze względu na położenie Polski, która graniczy nie tylko z częścią Federacji Rosyjskiej, lecz także z kontrolowaną przez nią Białorusią, oraz z będącą przedmiotem rosyjskiej agresji Ukrainą, a także potrzeby jej sił zbrojnych niezbędna jest kontynuacja dotychczasowych działań w kierunku pozyskania przez polski przemysł zbrojeniowy zdolności produkcyjnych i technologii bez względu na źródła ich pochodzenia oraz poziom wkładu zagranicznego, podobnie jak i możliwość pozyskiwania przez polskie siły zbrojne uzbrojenia, nawet jeżeli jest ono lub jego komponenty produkowane poza krajami Unii Europejskiej.

Bibliografia

- Aleksandrowicz J., *Czy Polska jest gotowa na transfer koreańskiej technologii wojskowej?*[Rozmowa], 11 kwietnia 2024, <https://biznesalert.pl/korea-k2-transfer-technologie-zbrojeniowka-bezpieczenstwo/> [dostęp: 12.05.2025].
- Jaka przyszłość czeka branżę zbrojeniową w Polsce?*, 15 września 2024, <https://zbiam.pl/jaka-przyszlosc-czeka-branze-zbrojeniowa-w-polsce/> [dostęp: 12.05.2025].
- Kaleta W., *Koreańskie uzbrojenie napływa do Polski. Ta umowa budzi duże emocje. Agencja Uzbrojenia uspokaja*, 27 listopada 2024, <https://www.wnp.pl/>

29 Wspólny Komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Nowa Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego: osiągnięcie gotowości UE dzięki zdolnemu do reagowania i odpornemu europejskiemu przemysłowi obronnemu, Bruksela, 5 marca 2024, s. 11, 16, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024JC0010> [dostęp 12.05.2025].

- bezpieczeństwo/koreanskie-uzbrojenie-naplywa-do-polski-ta-umowa-budzi-duze-emocje-agencja-uzbrojenia-uspokaja,891785.html [dostęp: 12.05.2025].
- Karwowski M., *PGZ walczy o polonizację czołgów K2*, 3 lipca 2024, <https://biznesalert.pl/pgz-hyundai-rotom-czolgi-k2-polonizacja-partnerstwo-strategiczne-bezpieczenstwo/> [dostęp: 12.05.2025].
- Koziół W., *Polska z wnioskiem do KE o wyjście z reguł wydatkowych*, 30.04.2025, <https://defence24.pl/przemysl/polska-z-wnioskiem-do-ke-o-wyjscie-z-regul-wydatkowych> [dostęp: 8.05.2025].
- Kubik W., *Mnóstwo nowych czołgów K2 dla Polski. Wyciekły szczegóły tajnej umowy*, 11 marca 2025, <https://forsal.pl/kraj/bezpieczenstwo/artykuly/9754931,mnostwo-nowych-czolgow-k2-dla-polski-wyciekly-szczegoly-tajnej-umowy.html> [dostęp: 12.05.2025].
- Lewandowski W., Fonrobert P., *Polski przemysł obronny – ambicje i perspektywy*, „Problemy Techniki Uzbrojenia” 2021, t. 158, nr 3–4.
- Liboreiro J., *The new term, „Readiness 2030”, is a direct response to the complaints voiced by Giorgia Meloni and Pedro Sánchez in recent days*, 21.03.2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/03/21/brussels-confirms-rearm-europe-rebrand-after-backlash-from-italy-and-spain> [dostęp: 22.04.2025].
- Maślanka Ł., *Biała księga: nowe inicjatywy UE na rzecz obronności europejskiej*, 27.03.2025, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-03-27/biala-ksiega-nowe-inicjatywy-ue-na-rzecz-obronnosci-europejskiej> [dostęp: 8.05.2025].
- Maślanka Ł., *Szczyt Rady Europejskiej: „tak” dla wzmacniania zdolności wojskowych, impas w sprawie Ukrainy*, 7 marca 2025, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2025-03-07/szczyt-rady-europejskiej-tak-dla-wzmacniania-zdolnosci-wojskowych> [dostęp: 8.05.2025].
- Maślanka Ł., *The Patchwork Defence Union. Shifts in the EU’s Security Policy Following the Russian Invasion of Ukraine*, Warszawa 2025.
- Palowski J., *Znamy szczegóły zbrojeniowych konsultacji Polski i Niemiec. Ekspert: jednoznacznie negatywna ocena*, 3.07.2024, <https://defence24.pl/przemysl/znamy-szczegoly-zbrojeniowych-konsultacji-polski-i-niemiec-ekspert-jednoznacznie-negatywna-ocena> [dostęp: 12.05.2025].
- Pochyły P., *Wpływ konsolidacji polskiego przemysłu zbrojeniowego na bezpieczeństwo Polski i potencjał w polityce zagranicznej*, [w:] *Przemysł zbrojeniowy. Tendencje, perspektywy, uwarunkowania, innowacje*, red. R. Kopeć, Kraków 2016.
- Polak R., *Miejsce i rola narodowego przemysłu zbrojeniowego w systemie obronnym państwa w świetle doświadczeń i wyzwań XXI wieku*, „Inżynieria Bezpieczeństwa Obiektów Antropogenicznych” 2015, nr 1.
- Polska nie kupi śmigłowców Caracal od Francuzów. Rząd zerwał negocjacje*, 4.10.2016, <https://www.tysol.pl/a1061-polska-nie-kupi-smiglowcow-caracal-od-francuzow-rzad-zerwal-negocjacje> [dostęp: 12.05.2025].
- Polski przemysł bez pieniędzy z UE?*, 25.04.2025, <https://defence24.pl/przemysl/polski-przemysl-bez-pieniedzy-z-ue> [dostęp: 12.05.2025].

- Skrzypczak W., Luzak P., *Miejsce, rola i zadania polskiego przemysłu obronnego w systemie bezpieczeństwa państwa*, „Przegląd Strategiczny” 2014, nr 7.
- Świderkowski A., *Mesko przyspiesza inwestycje. Podano kluczową datę*, <https://defence24.pl/przemysl/mesko-przyspiesza-inwestycje-podano-kluczowa-date> [dostęp: 12.05.2025].
- Tidey A., *Von der Leyen pitches €800bn’ defence package ahead of EU leaders’ summit*, 4.03.2025, <https://www.euronews.com/my-europe/2025/03/04/von-der-leyen-pitches-800bn-defence-package-ahead-of-eu-leaders-summit> [dostęp: 22.04.2025].
- Wilczyński P.L., *Geografia europejskiego przemysłu motoryzacyjnego w branży zbrojeniowej*, [w:] *Przemysł zbrojeniowy. Tendencje, perspektywy, uwarunkowania, innowacje*, red. R. Kopeć, Kraków 2016.
- Wilczyński P.L., *Geografia przemysłu zbrojeniowego Europy*, Kraków 2019.
- Żebrowski A., *Zagrożenia i bezpieczeństwo przemysłu zbrojeniowego u progu XXI wieku (wybrane aspekty)*, [w:] *Przemysł zbrojeniowy. Tendencje, perspektywy, uwarunkowania, innowacje*, red. R. Kopeć, Kraków 2016.

Rearm Europe Plan/Readiness 2030 – chances and dangers for Polish armament industry

Abstract

The war in Ukraine and its experience of both the use of new technologies (including drones and drone countermeasures) and existing weapons, as well as the scale of ammunition used (including artillery) and missile weapons (including anti-aircraft and anti-rocket systems), as well as the threat of Russian expansionism and the weakening of the level of perception of the US’s existing commitment to Europe’s security, led the European Union’s authorities to take a number of legislative initiatives to respond to these challenges and experiences. The most recent of these is the ReArm Europe initiative to be renamed shortly after its announcement as Readiness 2030, which assumes a greater centralisation and independence of the EU in making arms purchases by and for Member States. It is assumed that purchases of armament funded by EU must be made in a specific, very high part from components produced in the EU Member States. Actions that exclude or restrict the participation of orders and components of arms from outside the EU, due to the current structure and capabilities of the Polish arms industry and the source of technology transfer to that industry, may constitute a significant risk of further limiting the capabilities of the Polish defence industry and of purchasing in Polish armed forces.

Key words:

ReArm Europe, Readiness 2030, armament industry, defence industry, European Union, Armament Agency